

Het WRR-rapport: herbezinning op hulp

- **Sylvia Borren: 'Hervorm de casino-economie!'**
- **Peter van Bergeijk over crisis en wereldhandel**
- **Een ambassadeur voor gemeenten**

Inhoud

- 3 Een bananencoöperatie in Peru
- 4 Aandacht voor het WRR-rapport
- 5 Worldconnector Sylvia Borren over economie en WRR-rapport
- 6 Hoogleraar Peter van Bergeijk over wereldhandel
- 8 FMO: Financieringsmaatschappij voor ontwikkelingslanden
- 9 Gemeentebambassadeur Aucke van der Werff
- 10 Protestantse Kerk in Nederland op de bres voor Oikocredit
- 11 Verenigingsnieuws
- 12 Column Kees van der Maas

Wat doet Oikocredit?

Oikocredit gelooft dat arme mensen in ontwikkelingslanden zelf in staat zijn een beter bestaan op te bouwen. Als ze maar een lening kunnen krijgen. Met (micro)krediet kunnen mensen voor hun eigen inkomen zorgen, bijvoorbeeld door een bedrijfje of marktkraam op te zetten. Oikocredit gaat de strijd aan tegen armoede door leningen en investeringskapitaal te verstrekken aan micro-kredietinstellingen, coöperaties en midden- en kleinbedrijf. Het kapitaal daarvoor trekt Oikocredit wereldwijd aan door de uitgifte van aandelen.

Oikocredit Nederland, een vereniging met ruim achtduizend leden en donateurs en ruim honderd vrijwilligers, geeft bekendheid aan Oikocredit en verzorgt de administratie van het Oikocredit Nederland Fonds, een erkend sociaal-ethisch beleggingsfonds.

Colofon

Het kwartaalblad *Andersom* is een uitgave van Oikocredit Nederland en geeft nieuws en achtergrondinformatie over het werk van Oikocredit en Oikocredit Nederland. Overname van artikelen is toegestaan na toestemming van de redactie.

Redactie: Ronald Everts (hoofdredacteur), Serana Stockmann (eindredacteur), Walter van Teeffelen, Dee Timmermans (bureauredacteur), Tonko Vos

Column: Kees van der Maas

Foto's: Oikocredit Nederland, Oikocredit, Günter Lenhart, Sylvia Borren, Serana Stockmann, Henk Nijland, Johanvisbeek fotografie

Illustratie: Age Visser

Vormgeving: Xplore, Hoevelaken

Druk: De Groot Drukkerij BV, Goudriaan
Andersom is gedrukt op kringlooppapier
ISSN 1566-368X; oplage: 13.200 exemplaren

Oikocredit Nederland

Postbus 85015 • 3508 AA Utrecht
Bezoekadres: Herculesplein 207a, Utrecht
T: (030) 234 10 69
E: nederland@oikocredit.org
I: www.oikocredit.org

Impressies van projectbezoeken

Een bananencoöperatie in Peru

Günter Lenhart bezocht als medewerker van Oikocredit Oostenrijk enkele projectpartners van Oikocredit in Peru en schreef deze impressies.

In Lima ontmoeten we de mensen van FINCA PERU, sinds jaren een microfinancieringspartner van Oikocredit. Met hun 49 personeelsleden bereiken zij 35.000 kredietnemers. Wij kunnen horen en zien hoe zij hun klanten helpen om weloverwogen een eigen zaak op te starten om zo financiële onafhankelijkheid te verwerven. Voordat een krediet wordt toegekend, en ook daarna, worden de kredietnemers goed begeleid. Zo worden ze geïnformeerd over de consequenties en risico's van een eigen bedrijf. De zogenoemde dorpsbanken zijn daarbij de dragende kracht.

Oikocredit maakt het verschil

Microkredieten en microfinancieringsinstellingen zijn in Peru ruim verspreid. Waarin verschillen de partners van Oikocredit dan in hun aanpak? Het zeer persoonlijke contact waarbij men probeert de behoeften goed te begrijpen, de adviesverlening en training moeten er samen voor zorgen dat de leningnemers slagen in de opstart van hun eigen zaak. Alleen geld ter beschikking stellen is onvoldoende. Het gaat hier tenslotte om microfinanciële dienstverlening, niet enkel om een microkrediet.

Een microkredietklient van FINCA PERU in zijn winkeltje.

Bananen

Een niet minder indrukwekkend voorbeeld van financiering op het platteland door Oikocredit, zien we bij de bananencoöperatie APPBOSA. Tweehonderd boeren, met elk een beschikbare landbouwoppervlakte van gemiddeld anderhalve hectare, hebben samen een coöperatie opgezet. Zij bewerken samen een biologische bananenplantage van 280 hectare, volgens de gecontroleerde principes van fair trade.

Oikocredit biedt hulp

Vroeger moesten de boeren de twintig kilo zware bananentrossen op hun schouders verslepen, tot wel 500 meter. Tegenwoordig gaat dit moeiteloos via een transportbaan die over de hele plantage is aangelegd. Dit is beter voor de boeren en voor de bananen. De aanleg van deze installatie kostte 250.000 USD. Voor 150.000 USD deed APPBOSA een beroep op een lening bij Oikocredit. Binnen de dertig maanden denken zij het krediet terug te betalen; een knappe prestatie van het management én de hele ploeg. Maar waarom die haast? Het volgende te financieren project dient zich namelijk al aan. Door afweerwallen te plaatsen kan de plantage beschermd worden tegen de overstromingen van een nabijgelegen rivier.

Bananencoöperatie APPBOSA heeft met een lening van Oikocredit een transportbaan voor bananen aangelegd.

Noch voor de transportinstallatie, noch voor de beschermingswerken kunnen zij een beroep doen op krediet bij een commerciële bank. Oikocredit helpt deze coöperatie om de productieomstandigheden en de veiligheid te verbeteren. Daardoor kan APPBOSA zich volop concentreren op de kwaliteit en de vermarkting van de producten en kunnen zij hun inkomsten verbeteren en bestendigen.

Günter Lenhart, Oostenrijk

Een kritische blik op ontwikkelingshulp

Tik in Google *Minder pretentie, meer ambitie*, en het aantal hits is niet te tellen. De titel, want dat is het, hoort bij het WRR-rapport dat 18 januari door Peter van Lieshout aangeboden werd aan demissionair minister Koenders. Sindsdien is het onderwerp niet meer uit de publieke aandacht geweest. Alle reden om er in deze *Andersom* aandacht aan te besteden.

Het rapport is een kritische kijk op het Nederlandse ontwikkelingsbeleid en geeft een aantal aanbevelingen voor verbetering. 'Kritisch' en 'ontwikkelingshulp' zijn twee woorden die steeds vaker in één adem genoemd worden. Kijken we over onze landsgrenzen heen dan komen we al snel uit bij Dambisa Moyo met haar boek *Dead Aid*, waarin ze ageert tegen ontwikkelingshulp in zijn huidige vorm. Maar ook Nederland heeft zijn criticasters.

Punten uit het rapport

Het WRR-rapport maakt onderdeel uit van het debat over de effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking. Zestig jaar hulp heeft de armoede niet de wereld uitgeholpen. Kritiek is echter één ding, belangrijker is: 'Hoe nu verder?'. Het rapport gaat in op beide kanten van de zaak.

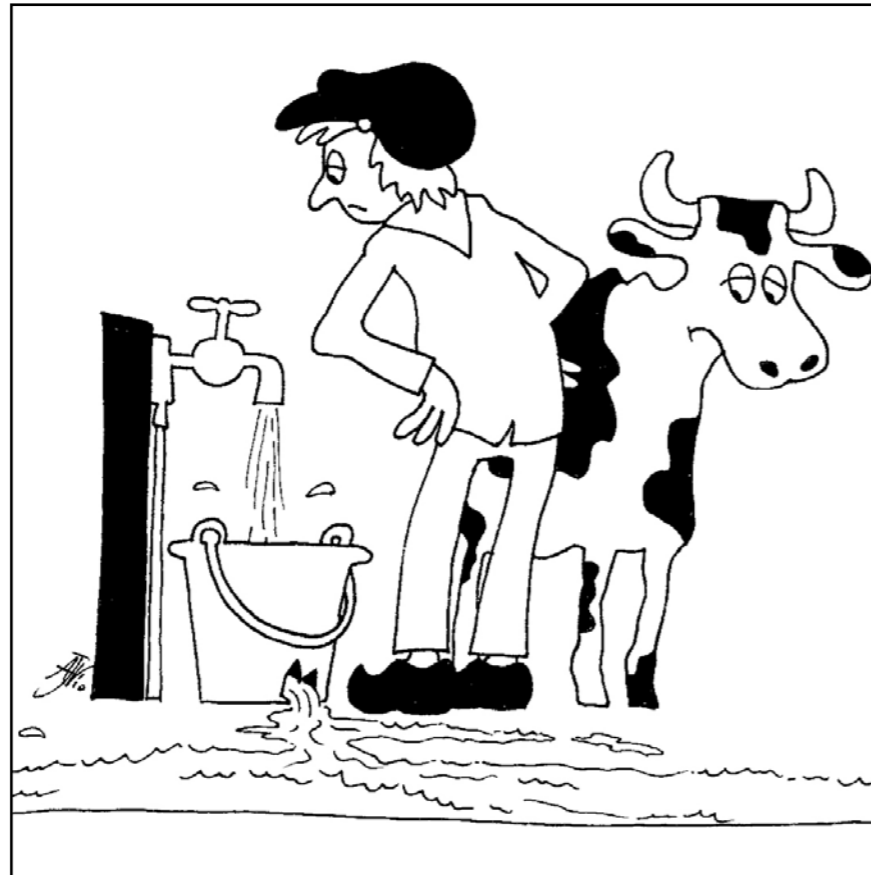
Enkele punten uit het onderzoek:

- **Bezinning op het doel van ontwikkelingshulp**

De sterke nadruk op onderwijs en gezondheidszorg moet op de schop. De positieve gevolgen die mensen ondervinden van een verbetering van deze sectoren, vertalen zich niet in economische bedrijvigheid. Meer aandacht voor landbouw en infrastructuur is dan ook het devies.

- **Bescheidenheid**

De geldstromen richting ontwikkelingslanden zijn groot. Maar zijn dit de enige geldstromen? Nee. Geld dat migranten naar huis overmaken

(*remittances*) en buitenlandse investeringen zijn ook uitermate belangrijk voor de ontwikkeling van een land. Bescheidenheid ten opzichte van de invloed van onze westerse hulp is daarom op zijn plaats.

- **Maatwerk**

Dat niet één manier van hulp volstaat voor alle landen, blijkt wel uit de verschillen tussen Azië en Afrika. Een groot deel van Azië toont een voorspoedige ontwikkeling. Voor Afrika gaat dat in veel mindere mate op. Het WRR-rapport pleit er dan ook voor meer maatwerk te bieden.

Criticasters van eigen bodem

Een van onze 'eigen' criticasters is voormalig Tweede Kamerlid Arend Jan Boekstijn (VVD). Met zijn boek *De prijs van een slecht geweten* sluit hij aan bij de kritiek op ontwikkelingshulp zoals die nu geboden wordt. Hij is van

mening dat die vorm eerder schadelijk is voor een land. Ook Jan Gruyters, directeur van IKV Pax Christi is van mening dat een heroriëntatie noodzakelijk is. In een artikel in het *Friesch Dagblad* van 5 februari blikt hij al vooruit met de opmerking dat het voor Nederland de belangrijkste politieke uitdaging zal zijn om ontwikkelingssamenwerking weer als een sterk en belangrijk kabinetsdoel neer te zetten. Hiermee haakt hij aan op het punt van bezinning; Nederland moet hulp gaan bieden vanuit haar expertise op het gebied van landbouw en water. Over de noodzaak tot professionalisering is hij stellig. Die moet er zeker komen.

Serana Stockmann

Zie www.wrr.nl voor meer informatie over het WRR-rapport *Minder pretentie, meer ambitie*.

Doel: Een getransformeerde economie

Sylvia Borren

'De lokale economieën zijn de sleutel tot verandering, maar er moet wel in worden geïnvesteerd.' Aan het woord is covoorzitter van Worldconnectors Sylvia Borren (Eindhoven, 1950). *Worldconnectors* is een onafhankelijke denktank, die Nederland wil positioneren in de mondiale samenwerkingverbanden. Het streven is naar een rechtvaardige en vreedzame wereld.

Borren: 'Toen Ruud Lubbers – een van de oprichters van Worldconnectors – mij benaderde, was ik onmiddellijk enthousiast. Dus ben ik in 2008, na mijn functie als algemeen directeur van Oxfam Novib, covoorzitter van Worldconnectors geworden. Herman Wijffels is de andere covoorzitter. De mensen die hier werken, inspireren mij enorm. Het is een dynamische, diverse club: uit de politiek, de media en de overheid. Alle leeftijdsgroepen zijn vertegenwoordigd.'

Het WRR-rapport

'Ik zie geen scherpe scheiding tussen internationale samenwerking en ontwikkelingssamenwerking. Recentelijk spraken wij met Peter van Lieshout over zijn rapport voor de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Het rapport pleit voor een fundamentele herbezinning op ontwikkelingssamenwerking. Ik vind dat er veel goede adviezen in staan, die wij willen aanvullen en waarop we verder

kunnen bouwen. Het pleidooi voor bescheidenheid, meer kennis en maatwerk juich ik toe, net als het leggen van de verantwoordelijkheid bij de ontwikkelingslanden zelf.

Maar het rapport gaat sterk uit van bilaterale betrekkingen tussen individuele landen. Er is te weinig aandacht voor bredere politieke en mondiale economische verbanden. Ik wil aandacht vragen voor landoverstijgende onderwerpen zoals het milieu, vrouwenrechten en rechtvaardige handel. De Millenniumdoelen, zoals gedefinieerd door de Verenigde Naties, blijven wat mij betreft relevant en – als er in wordt geïnvesteerd – zijn ze haalbaar.

Ook ben ik kritisch ten aanzien van de sterke nadruk die gelegd wordt op macro-economische groei en economische zelfredzaamheid van landen. Economische groei helpt de armen vaak niet. Herverdeling van welvaart binnen landen en tussen landen is zó belangrijk. Armoedebestrijding komt er in het rapport te bekaaid vanaf, wordt te veel weggezet als verspilde moeite. Mijn benadering van ontwik-

kelingsvraagstukken noem ik holistisch, het gaat om het verbinden van mensenrechten met een sociale, getransformeerde economie.'

Drie soorten economieën

'Er zijn nu eigenlijk drie soorten economieën: de lokale economie, de 'witte' economie en de globale 'casino-economie'. Ten eerste zijn er de vele lokale, informele economieën waarbinnen het merendeel van de al-

lerarmsten overleeft. Deze economieën zijn regressief en geïsoleerd van de rest van de maatschappij. Er is niet genoeg werkgelegenheid, waardoor een bittere demografische taakverdeling ontstaat: veel vrouwen zonder perspectief worden hulpje in huis of belanden in de prostitutie, de mannen vervallen tot misdaad. En zij die wél werken, ontberen de meest fundamentele arbeidsrechten.

Toch is lokale economie de sleutel tot verandering, die van onderop ingezet moet worden. Er moet alleen in geïnvesteerd worden. Veel mensen doen dit af als een geromantiseerd beeld. Wisten ze maar hoeveel oplossingen voor werkgelegenheid, duurzame energie en landbouw hier al werken! Deze oplossingen hoeven alleen op grote schaal toegepast te worden. Een lokale economie die groen, duurzaam en rechtvaardig is; het kan! Dat is juist wat mij hoopvol stemt.

De aanpak van de BRAC uit Bangladesh is een voorbeeld van wat werkt. Met microfinanciering als instrument weet deze bank de informele economie uit te bouwen. Via een coöperatieve aanpak wordt de band met de 'witte', legale economie gelegd, onder meer op het gebied van zuivel en zijde. Vervolgens wordt zelfs op de wereldeconomie aangehaakt. BRAC zet niet alleen in op economische ontwikkeling, maar is ook actief in basisonderwijs, gezondheidszorg en vrouwenrechten. Maar liefst 96 procent van de kinderen uit BRAC-scholen stroomt door naar het middelbaar onderwijs. Dit wordt bereikt met een uniek lespakket met als basisprincipe: het kind heeft nooit ongelijk! En BRAC is al voor tweederde financieel zelfvoorzienend. Door in te zetten op zo'n hybride aanpak, kunnen resultaten worden geboekt. Dat wordt ook steeds breder erkend en gewaardeerd. Vandaag (17 februari) bezoek ik Downingstreet 11 in Londen. Daar

Vervolg: Interview met Sylvia Borren van Worldconnectors

Doel: Een getransformeerde economie

wordt de oprichter van BRAC geridderd. Hij wordt Sir Fazzle, en zijn vrouw Lady Abed.

Ten tweede is er de al genoemde 'withe' economie. Wit, omdat deze economie is gereguleerd, voldoet aan rechtsstatelijke principes en er belasting wordt betaald. Hier zit de welvaartsmotor van een samenleving, hier kunnen basisrechten verder worden uitgebouwd. Daarom is het ook zo belangrijk dat de informele economie hier aansluiting op vindt en dat is juist wat het BRAC-model succesvol doet.

Ten slotte is er de globale casino-economie, waarvan de wereld nu de wrange vruchten plukt. Deze wordt gekarakteriseerd door het speculatieve streven – vooral door mannen – naar excessieve winsten en bonussen. De huidige crisis is begonnen in de globale financiële sector, en werkt door in de witte economie. Vervolgens wordt de informele economie geraakt en nemen armoede en honger weer toe. En dat treft voornamelijk

vrouwen. Dat is zo wrang. Ook de middenklassers over de hele wereld en hun werkgelegenheid zijn hard geraakt. Er is in 2009 achttien triljoen euro aan belastinggeld besteed – waaronder ook ons geld – om de banken en bedrijven van de casino-economie te redden. Vergelijk dat met de drie miljard om de voedselcrisis te bestrijden, dat is een verhouding van 6000 op 1! En dat terwijl een op de zeven mensen in de wereld honger lijdt. Het maakt me boos, vooral die verhalen dat niemand het heeft zien aankomen. Dat is gewoon niet waar! Lees de jaarrapporten van organisaties als *Social Watch* er op na; dit is allemaal voorspeld. De ongebreidelde, ongereguleerde groei van de internationale banken, het gebrek aan transparantie, de belastingvrijhavens en belastingvoordelen die multinationals voor zichzelf opeisten, het nemen van grote risico's, het is allemaal expliciet benoemd.'

Casino-economie hervormen

'Ik hoop dat de crisis wordt aangeprepen om de casino-economie te

hervormen en in dienst van de reële, witte economie te stellen. De instrumenten daarvoor – de Wereldbank, de Wereldhandelsorganisatie en het Internationaal Monetair Fonds – hebben tot nu toe hun invloed in dienst gesteld van de rijke delen van de rijke landen. Zij zouden hun beleid moeten toetsen aan een aantal basisprincipes van rechtvaardigheid en duurzaamheid. Zo kunnen we een wereldeconomie creëren die de witte nationale en lokale economieën steunt en niet verplettert. Tegelijkertijd moet er worden geïnvesteerd in de informele economie en in de rol van vrouwen daarbinnen. Dat kan effectief met fracties van de bedragen die nu gebruikt worden om de casino-economie te redden. En mogelijk zelfs laten doorstarten, want dat dreigt nu te gebeuren. We kunnen een symbiose tot stand brengen tussen de informele en de witte economie en deze sociaal, groen en rechtvaardig maken. Dat is mijn doel.'

Ronald E. Everts

Interview met hoogleraar Peter van Bergeijk

Wereldhandel, crisis en nieuwe grootmachten

Peter van Bergeijk geeft toelichting op de globalisering, de huidige crisis en de belangrijke spelers in de wereldeconomie. Een van zijn aanbevelingen: Nederland zou haar zetel in de Wereldbank en het IMF moeten overdragen aan de EU. Van Bergeijk is hoogleraar internationale economie aan het *International Institute of Social Studies (ISS)* in Den Haag. Aan dat instituut volgen studenten uit ontwikkelingslanden een beleids-

gerichte studie op het terrein van ontwikkeling (zie kader). In organisaties als Wereldbank, IMF en de regeringen en administratie van de ontwikkelingslanden zijn oud-studenten van het ISS goed vertegenwoordigd.

Van Bergeijk: 'In de tijd dat de economische crisis om zich heen greep, hebben economen lang gedacht dat deze crisis aan de derde wereld voorbij zou gaan. Er zou sprake zijn van

een ont koppeling van de westerse en de ontwikkelingseconomie en de crisis zou daarom de derde wereld niet treffen. In het verlengde daarvan zou de financiering van projecten door middel van microkrediet relatief ongeschonden uit de strijd zijn gekomen. Want microkrediet lijkt niets te maken te hebben met het *Wall Street*-kapitalisme. Microkrediet gaat immers over heel concrete projecten en is meer 'sociaal' gefinancierd dan dat het een onderdeel

'Nederland zou haar zetel in de Wereldbank en het IMF moeten overdragen aan de EU'

Hoogleraar Peter van Bergeijk

is van het economische krachtenveld. Dat was het idee. Inmiddels weten we beter. De kredietcrisis heeft zich inmiddels ook uitgestrekt naar de kleinschalige leningen en financieringen van projecten in ontwikkelingslanden. De reden ervan is dat uiteindelijk alle banken aan elkaar vastgeknoopt zitten. We hebben te maken met een zeer fijn netwerk. Als het ergens stukt in dat netwerk, dan werkt het uiteindelijk – zeg bij het vijfde 'contact' – ook door naar de ontwikkelingsbanken: de MFI's (microfinancieringsinstellingen). De reële wereldeconomie heeft zijn uitstraling op de lokale economie. De kosten voor het verkrijgen van kapitaal zijn hoger geworden.'

Grotere stem BRIIC-landen

'Er zijn grote overeenkomsten tussen de huidige crisis en die van de jaren twintig. De *Krach* van 1929 en de *crash* van 2008 zijn vergelijkbaar. Achteraf kun je constateren dat er in de jaren twintig een wisseling van de wacht heeft plaatsgevonden. De rol van Engeland werd overgenomen door de Verenigde Staten. Ook nu is er een wisseling van de wacht gaande. De BRIIC-landen (Brazilië, Rusland, India, Indonesië en China) zullen in 2025 meer dan 50 procent van de wereldproductie voor hun rekening nemen. Deze landen moeten medespelers gaan worden. Want je hebt ze absoluut nodig om het pro-

bleem van de *global warming*, de CO₂-uitstoot, op te lossen. Deze landen staan niet allemaal een modeldemocratie voor, met gelijke gedachten over eigendomsverhoudingen. Er moet evenwel een overeenstemming komen over hoe de wereldeconomie in te richten. De belangen op de korte termijn dienen afgewogen te worden tegen die op de lange termijn. De opkomende landen moeten bij de besluitvorming van een aantal internationale organen betrokken worden. Nu heb je de G8. China en India moeten daar absoluut bij.'

Nederland uit IMF en Wereldbank

'Maar ook in de Wereldbank, de OESO en het IMF moeten de BRIIC-landen de hen toekomstige rol gaan spelen. In al deze organen zijn de Europese landen oververtegenwoordigd. De eenwording van Europa moet een aangrijpingspunt zijn om minder Europese vertegenwoordigers en meer vertegenwoordigers van de nieuwe landen op te nemen. Leiderschap is gewenst. Ik pleit ervoor dat de kleine landen in Europa een stapje terugdoen. Het zal een schok zijn. Nederland zou – als gidsland – de eerste stap moeten zetten en haar zetel in IMF en Wereldbank overdragen aan de EU. Op dit moment zit iedereen defensief zijn positie vast te houden.'

Nieuw Bretton Woods

'Na de crisis van 1929 was er sprake van een 'deglobalisering'. Protectionisme en binnenlandgerichtheid voerden dertig jaar lang de boventoon. Dat veranderde pas weer in de jaren vijftig. *Bretton Woods* – waar Wereldbank en IMF in 1944 ontstonden – en de Marshallhulp waren het beginpunt hiervan. We kunnen nu wel concluderen dat in 1944 vergeten is dat er (behalve IMF, Wereldbank en WTO) ook iets moest zijn dat toezicht houdt op de grote banken. Een nieuw *Bretton Woods* is op zijn plaats. De bijeenkomst moet overigens niet weer in *Bretton Woods* plaatsvinden, maar in een derde wereldland of een opkomende economie, bijvoorbeeld in Peking.'

Walter van Teeffelen

Het ISS en haar studenten

Het ISS is een universitair opleidingsinstituut voor beleidsgerichte, kritische sociale wetenschappen in Den Haag. Er wordt veel aandacht besteed aan emancipatievraagstukken. ISS heeft langdurige relaties met Indonesië en Afrika. De huidige studenten komen uit 51 verschillende landen. Er studeren jaarlijks ruim tweehonderd studenten, meestal gedurende ruim een jaar. Een aantal van hen schrijft een proefschrift. Sommige ISS-studenten studeren tegelijkertijd aan een universiteit in een ontwikkelingsland.

Anders dan in Nederland is de opleiding befaamd in ontwikkelingslanden. Veel mensen die aan het ISS gestudeerd hebben, kom je tegen in hoge posities op het gebied van 'ontwikkeling'.

Peter van Bergeijk doceert 25 studenten uit achttien verschillende landen. 'Ik vraag uit welk land een student komt en dan zet ik de economische ontwikkelingen van dat land op een rij. Vervolgens kunnen de studenten terugvertellen wat zij in die cijfers zien. Je krijgt dan mooie verhalen over bijvoorbeeld Rwanda, Costa Rica en de (financiële) crises aldaar. Het is verrukkelijk omdat je in de verschillende landen verschillende ervaringen ziet en gaat onderzoeken welke modellen wél en welke modellen niet werken.'

Zie: www.iss.nl

Interview met Henk Nijland van FMO

Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden

De Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) is in 1970 opgericht en richt zich op de private sectorontwikkeling in ontwikkelingslanden. De portefeuille van FMO bedraagt 4,2 miljard euro en jaarlijks wordt circa 1 miljard euro aan nieuwe financieringen verstrekt. Sinds 2008 heeft FMO een bankvergunning en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank. We spraken met Henk Nijland (40), manager *Micro & Small Enterprise Finance*. Een interview over microfinanciering, de kredietcrisis en de samenwerking tussen FMO en Oikocredit.

Nijland: 'FMO is een publiek/privaat samenwerkingsverband en heeft een typisch Nederlands poldermodel. Van onze aandelen is 51 procent direct in handen van de staat, 49 procent is eigendom van private organisaties. Banken zoals Rabobank, ING en ABN AMRO, maar ook vakbonden en werkgeversorganisaties zijn mede-eigenaar. Deze achtergrond vind je terug in onze wens om intensief samen te werken, langdurige partnerschappen aan te gaan. We richten ons op drie sectoren: financiën, energie en de huizenmarkt. Daar willen we onze ontwikkelingsimpact maximaliseren én winst maken. De financiële sector beschouwen wij als de motor voor groei; zonder een goed financieel systeem geen economische ontwikkeling. Ongeveer de helft van onze portefeuille staat uit in de financiële sector en microfinanciering speelt daarin een belangrijke rol. Onze microfinancieringsportefeuille bedraagt circa 335 miljoen euro.'

AAA-status

'We werken intensief samen met de Nederlandse overheid, die garant staat voor onze verplichtingen. Samen met onze gedegen bedrijfsvoering heeft dit ons de hoogste graad van kredietwaardigheid opgeleverd, de zogeheten AAA-

status. Het unieke model van FMO biedt meerwaarde op de (microfinancierings)markt. We zijn innovatief en kunnen relatief grote risico's nemen. We zeggen vaak: 'FMO begint waar de gewone markt ophoudt'. We bieden een veelzijdig pakket van diensten aan, kunnen onze klanten op een 'holistische manier' benaderen. Naast financiering vinden we vooral kennisoverdracht belangrijk. We voeren namens het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking ons *Capacity Development Programme* uit. Met een budget van tien miljoen euro per jaar financieren we honderd projecten om producten te helpen ontwikkelen, trainingen te geven of kredietprocessen te verbeteren. Belangrijk hierbij zijn de 'ESG-waarden' (*Environment, Social and Governance*), zowel in de organisatie van de klant, als ook voor FMO zelf.

Onderkant van de markt

Voor 'Ontwikkelingssamenwerking' beheren we ook het *Micro and Small Enterprise Fund* (MASSIF) met een omvang van 300 miljoen euro. Dit fonds investeert in financiële instellingen die zich richten op de onderkant van de markt: micro-ondernemers en het midden- en kleinbedrijf. Bij de klanten van FMO/MASSIF werken circa 235.000 mensen en zij bedienen twaalf miljoen spaarders en dertien miljoen leningnemers. En daar zijn we best trots op! Het gaat vooral om financieringen in lokale valuta. Dat is belangrijk, want ondernemers krijgen toegang tot schaars (middel)lang krediet in dezelfde valuta als die ze in hun bedrijfsvoering gebruiken. Zo lopen zij niet het risico van koersschommelingen.

Anders dan Oikocredit

We richten ons vooral op MFI's (microfinancieringsinstellingen) die onder toezicht staan van een centrale bank en een goed risicoprofiel hebben. Maar we hebben ook startende ondernemingen en jonge instellingen met een hoog risicoprofiel als klant. Kleinere organisaties

Henk Nijland van FMO

zijn uiterst relevant, vooral als het aankomt op armoedebestrijding. Maar om kleine, niet-gereguleerde instellingen goed te bedienen, heb je een lokaal kantorennetwerk nodig. Anders dan Oikocredit beschikt FMO niet over zo'n netwerk. Wij hebben slechts een kantoor in Den Haag waar circa 275 mensen werken en we hebben ongeveer zestig directe microfinancieringspartners.

Crisisbestendig

FMO is door de jaren heen een sterke en duurzame organisatie geworden, qua werkzaamheden maar ook onze organisatie zelf. Door onze risicobeheersing, AAA-status en langetermijnstrategie zijn we crisisbestendig: we hebben zowel in 2008 als in 2009 winst gemaakt. Zeker, onze kredietportefeuille heeft een enigszins hoger risicoprofiel gekregen en we moeten ons meer inspannen om onze projecten te beheren. Maar de impact van de crisis is beperkt.

Oikocredit heeft voor ons een ideale mix van een vergelijkbare missie en een organisatie die complementair is aan die van FMO. We zijn beide gericht op 'ontwikkeling' in de breedste zin van het woord, innovatief en gespecialiseerd in lokale valutaleningen. Maar Oikocredit heeft een ongelofelijk groot netwerk van circa 750, doorgaans kleinere partners. Onze organisaties vullen elkaar dus aan qua klantenkring. We werken al in enkele projecten samen, zoals bijvoorbeeld in *BanCovelo* in Honduras, *FAMA* in Nicaragua en *Opportunity Bank* in Servië. We zijn vastbesloten deze samenwerking uit te breiden en te intensiveren.

Ronald E. Everts

Kennismaking met burgemeester Aucke van der Werff

De eerste ambassadeur van Oikocredit Nederland

De Friese gemeente het Bildt was al Millennium- en Fairtrade gemeente. Ze is ook de eerste gemeente die duurzaam in Oikocredit belegt via het Fido Optimaalselect Fonds van BNG Capital Management, een 100 procent dochter van de Bank Nederlandse Gemeenten. Het was dus een logische stap om burgemeester Aucke van der Werff te vragen om – als eerste – ambassadeur van Oikocredit Nederland te worden.

U was direct bereid om deze rol op u te nemen. Waarom?

'Allereerst past dit ambassadeurschap in het beleid van onze gemeente. Hier in deze gemeente voelen we ons wereldburgers. Ikzelf heb veel affiniteit met ontwikkelingswerk en heb altijd gepropageerd dat we iets voor onze medeburgers in arme landen moeten doen.'

Hoe komt het dat de gemeente het Bildt zo voorop loopt?

'Aan de vraag of een gemeente actief wil meewerken aan het behalen van de Millenniumdoelstellingen en dus Millenniumgemeente wil worden, gaat vaak een flinke discussie vooraf. Er zijn twee stromingen te onderkennen: de 'rekkelijken' en de 'preciezen'. De preciezen zijn van mening dat de Millenniumdoelen – voor zover niet binnen de gemeente te verwezenlijken – tot de taak van de landelijke overheid behoren. De rekkelijken daarentegen vinden dat een gemeente ook verantwoordelijkheid heeft voor mensen buiten de gemeent- en landsgrenzen. Zeker als de landelijke overheden te weinig doen (kijk naar de Klimaattop in Kopenhagen en de aardbeving in Haïti).

In onze gemeente hadden de rekkelijken al snel de overhand en zo werd het Bildt Millenniumgemeente. Als je dat eenmaal bent, kun je niet anders dan ook Fair Trade gemeente worden. Want

bij duurzaamheid en armoedebestrijding speelt ook eerlijke handel een rol. Dan is het nog maar een kleine stap naar duurzaam beleggen.

Daarbij komt dat de inwoners zeer betrokken zijn bij onderwerpen als vluchtelingenwerk, duurzaam ondernemen en ontwikkelingshulp. Toen hier in 2003 een asielzoekerscentrum werd geopend, gaf dit eerst veel discussie. Maar nadat een aantal vrijwilligers een feestavond organiseerde voor asielzoekers en burgers was het ijs gebroken. Zulke dingen zijn mogelijk in een kleine gemeente met 11.000 inwoners, waar iedereen iedereen kent. Kleinschaligheid is een goede voedingsbodem voor initiatieven op dit gebied.'

Hoe staat u daar zelf als burgemeester in?

'Ik ben afkomstig uit het onderwijs. Ik houd van een coachende rol, ik neem ook vaak initiatieven en voer deze graag zelf uit. In deze kleine gemeente laat het college mij gelukkig veel ruimte om met eigen ideeën te komen.'

Hoe gaat u het ambassadeurschap invullen?

'Alle gemeenten zijn aandeelhouder van de BNG en voor veel gemeenten is de BNG ook de huisbankier. Voor mij de taak om hen duidelijk te maken dat zij via hun 'eigen' bank in Oikocredit kunnen beleggen!'

Tonko Vos

Kort na dit interview werd Van der Werff benoemd tot burgemeester van de gemeente Noordoostpolder. Hij blijft ambassadeur en kan nu zijn actieradius zelfs vergroten!

Ambassadeur Aucke van der Werff

Ambassadeurs voor Oikocredit Nederland

Oikocredit Nederland wil een netwerk van ambassadeurs opzetten. Zij zullen meer bekendheid aan Oikocredit en het Oikocredit Nederland Fonds kunnen geven. Elke ambassadeur krijgt zijn eigen doelgroep. Naast een aantal landelijke ambassadeurs zullen per doelgroep op regionaal/ sectorniveau projectambassadeurs worden aangesteld. Voor de sector 'gemeenten en andere decentrale overheden' werd onlangs de heer Aucke van der Werff als eerste (project)ambassadeur benoemd.

Interview met Huub Lems van de Protestantse Kerk in Nederland

Protestantse Kerk op de bres voor Oikocredit

Huub Lems

In juni vorig jaar is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend tussen Oikocredit Nederland en de Protestantse Kerk in Nederland. Aanleiding voor Andersom om een bezoekje te brengen aan deze grote samenwerkingspartner.

Drie hoog achter in het landelijk dienstencentrum van de Protestantse Kerk in Utrecht zit Huub Lems, al jarenlang actief voor Oikocredit binnen de gelederen van deze kerk. Als hij aan het werk is, kijkt gravin Van Bylandt van Loon over zijn schouder mee. Het schilderij van deze mecenas van de Hervormde zending is een erfenis uit de tijd dat Lems de financiën van de Hervormde zending beheerde. Lems, als vertegenwoordiger van de protestantse gemeenten en diaconieën die beleggen in Oikocredit, lijkt zijn bevoegdheid niet verloren te hebben.

Wat beoogt de samenwerking?

'De intentie van de intensieve samenwerking is om zoveel mogelijk de achterban van de Protestantse Kerk te stimuleren om in Oikocredit te investeren én om aandacht te vragen voor het idee achter beleggen in ontwikkeling.

Er zijn twee sporen te onderscheiden: het eerste gaat over de plaatselijke gemeenten en diaconieën. Zij hebben vaak nogal wat vermogen (bijvoorbeeld verkregen via legaten en erfenissen) en soms ook beleggingen. Het zou mooi zijn als zij een deel daarvan, via hun eigen kerk, in Oikocredit zouden investeren. Het tweede spoor is dat van de individuele kerkleden. Zij worden bekendgemaakt met het model van Oikocredit en gemotiveerd om deel te nemen via het *Oikocredit Nederland Fonds*.

Hoe werkt het in de praktijk?

'Het meest zichtbare tot nu toe is de overheveling van de administratie van de beleggingen van gemeenten en diaconieën van Oikocredit Nederland naar de Protestantse Kerk. Het totaal aantal gemeenten en diaconieën dat via de Protestantse Kerk deelneemt in Oikocredit was eind 2009 al bijna 900; met een belegd vermogen van 12,2 miljoen euro. Ter informatie heeft de Protestantse Kerk de map *Zinvol Beleggen* en een digitale nieuwsbrief. Ook hebben we overleg over hoe we Oikocredit kunnen promoten op markten, in onze bladen en op onze websites. Goed voorbeeld is de Oikocreditcampagne, dit najaar in kerkdiensten, waarbij we gezamenlijk optrekken.'

Hoe gaat de PKN om met duurzaam beleggen?

'In 2007 heeft de synode de nota *Duurzaam beleggen* aangenomen om alle beleggingen een duurzaam profiel te geven. Dat was een uitvloeisel van de assemblee van de *World Alliance of Reformed Churches*, die in 2004 in Accra is gehouden. Die heeft opgeroepen om de investeringen van de kerken te verduurzamen. Het doel was om – binnen de duurzame beleggingen – 20 procent een ethisch profiel te geven. Na terugkeer van de delegatie, die met de oproep instemde, hebben we in een nota geformuleerd wat we nu precies onder duurzaamheid verstaan. Die nota is aanvaard en onze duurzame beleggingsportefeuille is bijna gereed.

Een investering in Oikocredit geldt als een ethische belegging. Het eigen belegde vermogen van de landelijke Protestantse Kerk in Oikocredit is gestegen van 725.000 euro in 2007 naar 2.250.000 euro nu. Bij een totaal belegd vermogen van ongeveer 10 miljoen euro wordt aan de doelstelling van 20 procent ethische investeringen royaal voldaan.'

Dee Timmermans

Meedoen als protestantse gemeente of diaconie? Meer informatie? m.voorbij@pkn.nl - www.pkn.nl - www.kerkinactie.nl.

AGENDA

31 mei
Ledenvergadering en
participantenvergadering (zie p. 11)

september t/m december
Oikocreditcampagne *Geloven in het kleine*. www.geloveninhetkleine.nl

20 november
Vrijwilligersbijeenkomst en
ledenvergadering

Even voorstellen...

Marcella van Tol

Wie? 'Ik ben Marcella van Tol (32), medewerker marketing en educatie.'

Waar? 'Op het kantoor van Oikocredit Nederland in Utrecht.'

Wat? 'Ik doe de coördinatie van lessen op scholen – voornamelijk voor de *Day for Change* campagne. Ook coördineer ik de chocolade workshops, een stopperadvertentiecampaagne en andere vrijwilligersactiviteiten.'

Wanneer? 'O ja, het is nu alweer ruim een jaar geleden dat ik als vrijwilliger ben begonnen. Toen bekend werd dat we de Oikocredit Debattour gingen organiseren, werd ik gevraagd om daar een aantal dagen per week – betaald – voor te werken. Per januari 2010 ben ik in vaste dienst gekomen.'

Waarom? 'Ik heb Culturele Antropologie gestudeerd en daar wilde ik in mijn werk in verder. Dus toen ik een advertentie van Oikocredit Nederland zag, sprak die me meteen aan. Tijdens mijn reizen in Azië heb ik veel armoede gezien. Daar heb ik mensen leren kennen die allerlei initiatieven namen om geld te verdienen. Dat eigen initiatief vind ik interessant en ik ga ervan uit dat dit het beste werkt. Want de *drive* om iets te willen, moet vanuit de mensen zelf komen. Ik vind het ook een goed uitgangspunt dat mensen die op de Oikocredit-kantoren werken lokale mensen zijn; het heft ligt in hun handen.'

Hoe? '*Day for Change* is een campagne die scholen in heel Nederland bekend maakt met microkrediet. De klas zet met 20 euro een eigen bedrijfje op. Zo ervaren de leerlingen microkrediet in de praktijk. Vrijwilligers van Oikocredit Nederland geven gastlessen over microkrediet op de scholen. Ik coördineer de aanvragen hiervoor en denk mee over hoe ze de les het best aan kunnen pakken. Laatst heb ik zelf een les bijgewoond. Dan ben je er toch meer bij betrokken en weet je waar je het voor doet. In totaal zijn er al meer dan honderd aanvragen geweest van scholen. Ik ben tevreden over hoe het loopt. Ook de feedback over de gastlessen is positief. Over het algemeen zijn de leerlingen enthousiast.

Daarnaast coördineer ik de chocolade workshops. Ik breng geïnteresseerde mensen in contact met onze vrijwilligers die de workshops geven. Nu ga ik ook de stoppercampaagne weer oppakken: ik benader media met de vraag of zij gratis advertenties willen plaatsen. Verder houd ik me bezig met de coördinatie van lessen of lesprogramma's in het hoger onderwijs over microkrediet. Ik ondersteun het vrijwilligersnetwerk en plaats regelmatig dingen op de website.'

Jaarrekening 2009

Het bestuur van Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds heeft op 15 april 2010 de jaarrekening over 2009 vastgesteld. Deze is te downloaden van www.oikocreditnederlandfonds.nl of op te vragen via Oikocredit Nederland. Het dividend over 2009 is vastgesteld op 1,55% en als interimdividend in juli 2009 uitgekeerd.

Ledenvergadering 31 mei

Het bestuur van Oikocredit Nederland nodigt u van harte uit voor de algemene ledenvergadering op maandag 31 mei 2010 van 18:00-20:00 uur in Vergadercentrum Vredenburg, Vredenburg 19 te Utrecht. Voorafgaand aan de ledenvergadering zijn er broodjes beschikbaar vanaf 17:30 u. Aanmelding vóór 28 mei 2010 via nederland@oikocredit.org of 030 234069. Dan ontvangt u de stukken voor de vergadering. Vragen graag schriftelijk of per e-mail indienen. Leden kunnen kandidaat-bestuursleden voordragen. Voor de procedure graag contact opnemen met het bureau.

Agenda

1. Opening
2. Verslag ledenvergadering 28-11-09
3. Mededelingen
4. Jaarverslag 2009
5. Jaarrekening 2009
6. Advies Adviescommissie
7. Voortgang activiteiten 2010
8. Benoeming bestuurslid en lid adviescommissie
9. Benoeming vertrouwenspersoon
10. Verslag Oikocredit Spring Meeting België
11. Rondvraag en sluiting

Participantenvergadering

Het bestuur van de Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds nodigt deelnemers in het Fonds graag uit voor de vergadering op maandag 31 mei 2010 van 20:00-21:00 uur in Vergadercentrum Vredenburg, Vredenburg 19 te Utrecht. De stukken kunt u opvragen via nederland@oikocredit.org of 030 2341069.

Agenda

1. Opening
2. Vaststellen verslag participantenvergadering 11-06-09
3. Bestuursverslag en jaarrekening 2009
4. Decharge verlenen beheerder en bewaarder
5. Stemgedrag jaarvergadering Oikocredit International
6. Rondvraag en sluiting

Nieuw: presentatie over Uganda

Vraag nu een presentatie aan over het effect van microfinanciering op vrouwen in Uganda! nederland@oikocredit.org of 030 2341069.

Lees ook de volgende Andersom en zie: <http://sanneinuganda.blogspot.com>.

Op afstand

Zet microkrediet in de spotlights in Groningen!

Woont u in de provincie Groningen en wilt u wel enige tijd contactpersoon voor Oikocredit Nederland zijn, dan bent u de persoon die we zoeken. De werkgroep Groningen is dringend op zoek naar nieuwe mensen die zich als vrijwilliger willen inzetten om te netwerken, presentaties te verzorgen en informatiestands te bemensen. Kijk voor de uitgebreide vacature op www.oikocreditnederland.nl, op de linkerkolom onder actief meedoen, onder vrijwilligers, onder vacature contactpersonen of bel Luuk Boiten van de provinciale werkgroep: 050 5774421.

Oikocreditcampagne *Geloven in het kleine: je geld en je leven*

Voor de Oikocreditcampagne, die dit najaar in honderden kerkelijke gemeenten plaatsvindt, kunt u een actiepakket bestellen via www.geloveninhetkleine.nl. Er zijn nu al actiematerialen te downloaden: een talentactie voor jongeren; een 5 minutenpresentatie over het fascinerende verhaal van Oikocredit en de 1 minuut-act over 'geven of lenen'. Bezoek dus de website, praat erover, reserveer een datum en bouw met ons mee aan een beter leven voor arme mensen!

Programma-advies

In maart heeft Oikocredit Nederland adviezen gegeven aan zeven politieke partijen. Dit in het kader van het opstellen van de politieke programma's. De rode draad hiervan is het verduurzamen van de ontwikkelingssamenwerking. De hoofdpunten in het kort: De norm van 0,7 procent van het BNP voor ontwikkelingssamenwerking moet worden gehandhaafd. Inkomensgenererende activiteiten moeten bevorderd worden. Er zou meer nadruk moeten liggen op lenen in plaats van geven. Speerpunten zijn verder: (ecologische) landbouw; empowerment van vrouwen; minder ontwikkelingsorganisaties en efficiëntere samenwerking. Ten slotte: de fiscale aftrekbaarheid van sociaalethische beleggingen moet gehandhaafd blijven.

Meer geld naar vrouwen?

Van de mensen die in armoede leven is 70 procent vrouw. Vrouwen produceren de helft van het voedsel, maar bezitten minder dan 1 procent van het land. Oikocredit Nederland vindt dat meer ontwikkelingsgeld bij vrouwen terecht moet komen. Juist aan een vrouw is het geld goed besteed. De vrouw zorgt ervoor dat de kinderen naar school gaan en dat het gezin een beter leven krijgt. Stem mee over de vraag of ontwikkelingsgeld vooral naar vrouwen moet gaan, op: www.oikocredit.nl.

Een patatje voor onderweg?

Volslagen onverwacht eigenlijk stond ze een paar maanden geleden voor de deur van zijn etablissement: Máxima, prinses van de microfinanciering. Saïd Farahi is nog altijd een beetje beduusd van het koninklijk bezoek aan zijn cafetaria 'De Smulpaap' in Vlissingen. Al die politiemensen, beveiligers, Haagse ambtenaren, RVD-voorlichters, het legertje van de pers en kijkers uit de buurt: het was een belevenis die hij niet snel zal vergeten. Saïd is een startende ondernemer. Al vanaf het moment dat hij in Nederland kwam wonen, droomde hij ervan om een eigen zaak te beginnen, een cafetaria. Toen hij bij de bank aanklopte voor een lening, wilde men daar dat hij ook eigen kapitaal zou inbrengen. 'Maar dat had ik niet', was zijn eerste sombere conclusie. 'Met een bescheiden microkrediet voor een startende eigen baas is het me toch gelukt.'

Met eigen ogen wilde prinses Máxima wel eens zien wat de Vlissingse horeca-ondernemer er nu van gebakken had. Ze belandde in een spic en span opgepoetste zaak, een glimmende eigenaar als gastheer. Aan een tafel met blokjes kaas, worst aan prikkertjes en Zeeuws tafelwater ontspon zich een levendige discussie met de prinses. Over hoe een stukje microfinanciering ervoor kan zorgen dat kleine mensen met grote ambities juist bereiken wat ze nodig hebben om verder te komen: zelfvertrouwen en kredietwaardigheid bij de bank. Diezelfde dag stond 'De Smulpaap' in Vlissingen – door dat bliksembezoek van Máxima – in kranten, op radio en op tv model als voorbeeldproject. Hier kreeg je, dicht bij huis, nu eens aangetoond wat een jonge doorzetter voor elkaar bokst als hij op soepele condities de kans krijgt om een startkapitaaltje op te bouwen.

Zó pakt het beginsel voor microfinanciering niet alleen gunstig uit voor Saïd Farahi met zijn cafetaria in Vlissingen. Maar ook voor Carlos Alberto Gonzalez met zijn desktop-drukkerijtje in een dorpje hoog in de Andes van Peru. En voor Retno Dewantoro, die in de buurt van Semarang, Indonesië, wilde investeren in de vernieuwing van een paar machines voor zijn meubelfabriekje. Trouwens, ik moet altijd nog met plezier terugdenken aan het enthousiaste verhaal van Moses Ngosa in Livingstone, Zambia. Dankzij een microlening van enkele tienduizenden kwacha's kon hij een bakkerijtje beginnen. Daar draait hij nu een leuke dagelijkse omzet voor een vaste klantenkring. Oók allemaal voorbeeldprojecten, die wel eens in de kijker mogen. Alleen loopt Máxima daar natuurlijk in een verloren uurtje niet zomaar even binnen. O ja, ze hebben de prinses in 'De Smulpaap' bij vertrek na haar bezoek nog wel gevraagd of ze misschien een patatje voor onderweg wilde...

Kees van der Maas